Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
LAILA MEDINA IŠVADA,
pateikta 2022 m. balandžio 7 d.[1]

Byla C-638/20

MCM
prieš
Centrala studiestödsnämnden

(*Överklagandenämnden för studiestöd* (Apeliacinė paramos studijoms komisija, Švedija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvas darbuotojų judėjimas – Vienodas požiūris – Socialinės lengvatos – SESV 45 straipsnis – Reglamentas (ES) Nr. 492/2011 – 7 straipsnio 2 dalis – Finansinė pagalba aukštojo mokslo studijoms užsienyje – Gyvenamosios vietos sąlyga – Socialinės integracijos sąlyga studentams nerezidentams – Studentas, kuris yra pagalbą teikiančios valstybės pilietis, nuolat gyvenantis valstybėje, kurioje studijuoja – Vienas iš tėvų, kuris anksčiau buvo darbuotojas migrantas studijų valstybėje“

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *Överklagandenämnden för studiestöd* (Valstybinė studijų finansavimo komisija, Švedija) prašo išaiškinti SESV 45 straipsnį ir 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje 7 straipsnio 2 dalį[2]. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant pareiškėjo pagrindinėje byloje MCM apeliacinį skundą *Centrala studiestödsnämnden* (Valstybinė studijų finansavimo komisija), kuris atsako už finansinės paramos studentams teikimą; toliau – CSN) dėl MCM prašymo gauti Švedijos valstybės finansinę paramą studijoms Ispanijoje.

I. Faktinės aplinkybės, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, ir prejudiciniai klausimai

2. MCM, kaip ir jo tėvas, yra Švedijos pilietis, tačiau nuo gimimo gyvena Ispanijoje.

3. 2020 m. kovo mėn. MCM kreipėsi į CSN dėl studijų Ispanijos universitete, kurios prasidėjo 2020 m. sausio mėn.[3]. MCM savo prašymą, be kita ko, grindė tuo, kad nors jo tėvas nuo 2011 m. lapkričio mėn. gyvena ir dirba Švedijoje, prieš tai jis maždaug 20 metų dirbo Ispanijoje kaip darbuotojas migrantas. Todėl MCM teigė, kad jis, kaip darbuotojo migranto vaikas, turėjo teisę gauti finansinę paramą studijoms.

[1] Originalo kalba: anglų.

[2] OL L 141, 2011, p. 1.

[3] Savo pastabose Teisingumo Teismui MCM paaiškina, kad jis studijas universitete pradėjo 2018 m. rugsėjo 15 d. ir dabar yra antro kurso politikos mokslų studentas. MCM prašė skirti paramą studijoms tik nuo 2020 m. sausio mėn., nes nežinojo, kokios procedūros reikia laikytis, ir kad paramos negalima prašyti atgaline data.

4. CSN atmetė MCM prašymą, remdamasi tuo, kad jis neatitiko gyvenamosios vietos Švedijoje reikalavimo pagal *studiestödslagen* (1999:1395)[4] 3 skyriaus 23 straipsnio pirmą pastraipą ir kad jam nebuvo galima skirti finansinės paramos pagal bet kurią *CSN föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel* (CSNFS 2001:1)[5] 12 skyriaus 6 ir 6b straipsniuose nustatytą išimtį.

5. Grįsdama savo sprendimą CSN taip pat nurodė, kad Sąjungoje nėra jokio pagrindo taikyti gyvenamosios vietos reikalavimo išimtį. Institucija laikėsi nuomonės, kad MCM neatitinka alternatyvaus reikalavimo integruotis į Švedijos visuomenę, kurį institucija nustatė asmenims, neatitinkantiems gyvenamosios vietos reikalavimo ir prašantiems skirti finansinę paramą studijoms kitoje Sąjungos šalyje.

6. Be to, CSN nurodė, kad MCM negali kildinti jokios teisės į finansinę paramą studijoms, remdamasis tuo, kad jo tėvas anksčiau pasinaudojo savo, kaip darbuotojo, teise laisvai judėti ir išvyko į Ispaniją. Šiuo klausimu institucija manė, kad tėvas nebegalėjo būti laikomas darbuotoju migrantu, nes jis Švedijoje gyveno ir dirbo nuo 2011 m.

7. MCM apskundė šį sprendimą. Savo apeliaciniame skunde MCM iš esmės rėmėsi savo nurodytomis aplinkybėmis, kuriomis pagrindė savo teiginį, kad jis turėjo būti laikomas asmeniu, integruotu į Švedijos visuomenę, ir kad jo tėvas vis dar turi būti laikomas turinčiu ryšį su Ispanija[6].

8. Savo pastabose dėl apeliacinio skundo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kuris pagal Įstatymo dėl finansinės paramos studijoms 6 skyriaus 11 straipsnio pirmą pastraipą yra apeliacinė institucija, CSN laikėsi savo ankstesnio vertinimo. Kartu CSN pažymėjo, kad atsisakymas suteikti MCM finansinę paramą studijoms užsienyje gali būti laikomas tėvo teisės laisvai judėti kliūtimi, nes, jeigu tėvas būtų žinojęs apie tokią pasekmę, tai jį būtų galėję apskritai atgrasyti nuo išvykimo į Ispaniją.

9. Vis dėlto, pasak CSN, nebuvo aišku, ar nagrinėjama situacija vis dar patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, nes praėjo toks ilgas laiko tarpas nuo tada, kai tėvas pasinaudojo teise laisvai judėti. Šiomis aplinkybėmis CSN taip pat kėlė klausimą, ar darbuotojas migrantas, kuris grįžta į savo kilmės šalį, gali tos šalies atžvilgiu neribotą laiką remtis garantijomis, kurios pagal Reglamentą Nr. 492/2011 taikomos darbuotojams migrantams ir jų šeimos nariams.

10. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, *Överklagandenämnden för studiestöd* (Apeliacinė paramos studijoms komisija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą:

„Ar valstybė narė (kilmės šalis) gali, nepaisydama SESV 45 straipsnio ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies ir atsižvelgdama į kilmės šalies biudžeto interesus, nustatyti reikalavimą grįžusio darbuotojo migranto vaikui būti susijusiam su kilmės šalimi, kad tokiam vaikui galėtų būti skirta finansinė parama studijoms užsienyje kitoje Sąjungos valstybėje narėje, kurioje anksčiau dirbo tokio vaiko vienas iš tėvų (priimančioji šalis), jeigu:

i) grįžęs iš priimančiosios šalies tokio vaiko vienas iš tėvų gyveno ir dirbo kilmės šalyje ne trumpiau kaip aštuonerius metus;

ii) vaikas neišvyko į kilmės šalį kartu su vienu iš tėvų, bet nuo gimimo liko priimančiojoje šalyje; ir

[4] Įstatymas (1999:1395) dėl finansinės paramos studijoms; toliau – Finansinės paramos studijoms įstatymas.

[5] Nuostatai ir bendrosios gairės dėl finansinės paramos studijoms teikimo (CSNFS 2001:1).

[6] Žr. šios išvados 13 punktą.

iii) kilmės šalyje nustatytas toks pat ryšio reikalavimas, šioje šalyje taikomas kitiems piliečiams, kurie neatitinka gyvenamosios vietos reikalavimo ir kreipiasi dėl finansinės paramos studijoms užsienyje kitoje Sąjungos šalyje?“

II. Procesas Teisingumo Teisme

11. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo prašymą, šioje išvadoje bus nagrinėjama tik šios bylos esmė.

12. Rašytines pastabas pateikė MCM, Austrijos, Danijos, Norvegijos ir Švedijos vyriausybės bei Europos Komisija. Šalys neprašė surengti posėdžio ir jis nebuvo surengtas.

III. Trumpa šalių pastabų santrauka

13. MCM teigia, kad ryšys su kilmės valstybe nare yra pakankamas, kad jis galėtų gauti finansinę paramą studijoms [7]. Be to, tai, kad jo tėvas dabar gyvena Švedijoje, jokiu būdu nesumenkina jo, kaip darbuotojo migranto, padėties. Nuo 2011 m. tėvas reguliariai lankosi Ispanijoje, kurioje turi būstą, kad galėtų šioje šalyje papildomai dirbti [8].

14. Švedijos vyriausybė iš esmės teigia, kad galima priimti nuo gyvenamosios vietos reikalavimo leidžiančias nukrypti nuostatas, pagal kurias paramą gaunantis asmuo privalo integruotis į Švedijos visuomenę. Vis dėlto reikalavimas dėl ryšio netaikomas darbuotojų migrantų vaikams.

15. Danijos ir Švedijos vyriausybės visų pirma teigia, kad MCM tėvas nepasinaudojo teise laisvai judėti nuo savo grįžimo į Švediją, taigi turi būti laikoma, kad jis prarado savo, kaip darbuotojo migranto, statusą. Dėl buvusio darbuotojo migranto statuso Švedijos vyriausybė teigia, kad šiuo atveju, kadangi finansinė parama studijoms užsienyje darbuotojams ar jų vaikams neskiriama dėl jų darbo santykių, minėtas darbuotojas nebegali remtis šiomis teisėmis pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį arba SESV 45 straipsnį.

16. Antra, Švedijos vyriausybė vis dėlto pripažįsta, kad SESV 45 straipsnio taikymo sritis yra platesnė, palyginti su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies taikymo sritimi, todėl negalima visiškai atmesti galimybės, kad gyvenamosios vietos reikalavimo forma nustatytas apribojimas gali atgrasyti kai kuriuos tėvus ar būsimus tėvus nuo naudojimosi judėjimo laisve.

17. Danijos vyriausybė visų pirma teigia, kad pagrindinėje byloje SESV 45 straipsnis ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis netaikomi.

18. Danijos vyriausybė mano, kad laisvo darbuotojų judėjimo taisyklės darbuotojams netaikomos *ratione materiae*. Ji teigia, kad Švedijos teisės aktai dėl finansinės paramos turi būti suprantami taip, kad studentas, kuris negyvena Švedijoje, gali pasinaudoti tokia finansine parama, jeigu gali įrodyti, kad turi darbuotojo migranto vaiko statusą arba ryšį su Švedijos visuomene.

[7] MCM remiasi tuo, kad jis yra Švedijos pilietis, turi tėvą švedą, kiti jo šeimos nariai yra švedai ir kad jis reguliariai leidžia laiką Švedijoje.

[8] MCM teigia, kad jo tėvas pasinaudojo teise laisvai judėti tarp Stokholmo (Švedija) ir Barselonos (Ispanija), kurioje kiekvieną mėnesį praleidžia nuo 4 iki 14 dienų. MCM teigia, kad šis buvimas negali būti laikomas „atostogomis“, atsižvelgiant į tai, kad kiekvienos tokios viešnagės metu buvo praleidžiamas tam tikras skaičius darbo dienų (nuotolinis darbas), todėl jo tėvas išsaugojo būstą Ispanijoje.

19. Antra, net jei apribojimas ir būtų taikomas, Danijos vyriausybė mano, kad šiuo atveju jis būtų pateisinamas dėl svarbios viešojo intereso priežasties.

20. Austrijos vyriausybė dėl SESV 45 straipsnio iš esmės tvirtina, kad pagal nacionalinės teisės aktus darbuotojų migrantų vaikams jokiu būdu neužkertamas kelias gauti finansinę paramą studijoms, bet jiems teikiama tokia pati parama, kokia teikiama Švedijoje likusių darbuotojų vaikams, išskyrus tai, kad reikalavimas įrodyti gyvenamąją vietą pakeičiamas reikalavimu įrodyti ryšį su Švedijos visuomene. Bet kuriuo atveju Austrijos vyriausybė mano, kad nagrinėjamas nacionalinės teisės aktas suteikia būtiną lankstumą, kurio reikalaujama pagal jurisprudenciją vertinant ryšio laipsnį, todėl turi būti laikomas proporcingu integracijos tikslui.

21. Norvegijos vyriausybė iš esmės mano, kad pagrindinėje byloje priimti teisės aktai iš esmės yra pagrįsti SESV 45 straipsniu.

22. Komisija teigia, kad MCM nėra darbuotojas ir neišvyko iš valstybės narės, kurioje gyvena, todėl nepatenka į SESV 45 straipsnio ar Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies taikymo sritį. Kalbant apie MCM tėvą, pažymėtina, kad, Komisijos manymu, šioje byloje nėra jokio laisvo darbuotojų judėjimo apribojimo.

IV. Įvertinimas

A. Įvadas

23. Šiai bylai, palyginti su ankstesnėmis bylomis, būdingi du skiriamieji požymiai, kuriuos aptarsiu toliau: pirma, darbuotojas migrantas grįžo (iš Ispanijos) į savo kilmės šalį (Švediją) daugiau nei prieš aštuonerius metus; antra, jo vaikas, kuris prašo Švedijos finansinės paramos studentams už studijas užsienyje (Ispanijoje, kuri yra jo gimimo ir gyvenamosios vietos šalis), niekada negyveno toje kilmės šalyje.

24. Pirmiausia būtina atsižvelgti į tai, kad „pagal SESV 45 straipsnio 2 dalį darbuotojų judėjimo laisvė reiškia, jog įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės“ [9].

25. Pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 1 ir 2 dalis darbuotojas, kuris yra valstybės narės pilietis, kitos valstybės narės teritorijoje naudojasi tokiomis pat socialinėmis ir mokesčių lengvatomis kaip ir nacionaliniai darbuotojai.

[9] 2013 m. birželio 20 d. Sprendimas *Giersch ir kt.* (C-20/12, EU:C:2013:411, 34 punktas; toliau – Sprendimas *Giersch*). Dėl šio sprendimo žr. V. Michel *Travailleurs frontaliers*, „Europe“, Nr. 8, 2013 m. rugpjūčio mėn., J. Y. Carlier *La libre circulation des personnes dans l'Union européenne*, „Chroniques“, „Journal de droit européen“, Nr. 208 – 4/2014, p. 170 ir S. O'Leary *The Curious Case of Frontier Workers and Study Finance: Giersch*, CMLR, 51, p. 601 (teigiama, kad Teisingumo Teismo leidžiami objektyvūs pateisinimai sveikatos priežiūros srityje – pavojus, kad bus rimtai pažeista socialinės apsaugos sistemos finansinė pusiausvyra, arba tikslas išlaikyti subalansuotas medicinos ir ligoninių paslaugas, – atrodo tinkamesnė priemonė nei tikrojo ryšio testas, kad būtų galima atsižvelgti į tokio pobūdžio studentų judumą ir susijusias išlaidas, apie kurias kalbama tokiose bylose, kaip ta, kurioje priimtas Sprendimas *Giersch*). Šiuo klausimu taip pat žr. generalinio advokato G. Slynn išvadą, pateiktą byloje *Humbel ir Edel* (263/86, nepaskelbta Rink., EU:C:1988:151, p. 5380).

26. Ši nuostata „yra speciali SESV 45 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos vienodo požiūrio taisyklės išraiška specifinėje socialinių lengvatų srityje ir turi būti aiškinama taip pat kaip ir ši nuostata“ [10].

27. Pagal suformuotą jurisprudenciją išlaikymo ir mokymo pašalpa, mokama universitetinių studijų, kurias baigus įgyjama profesinė kvalifikacija, laikotarpiu, yra socialinė lengvata, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį [11].

28. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, jog valstybės narės suteiktas studijų finansavimas darbuotojų vaikams yra darbuotojui migrantui suteikta socialinė lengvata, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį, jeigu jis ir toliau išlaiko vaiką [12].

29. Be to, Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, kad darbuotojo migranto šeimos nariai netiesiogiai naudojasi vienodu požiūriu, kuris šiam darbuotojui taikomas pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį. Kadangi finansavimo suteikimas darbuotojo migranto vaiko studijoms yra darbuotojui migrantui teikiama socialinė lengvata, vaikas gali pats remtis šia nuostata, kad gautų šį finansavimą, jeigu pagal nacionalinę teisę jis suteikiamas tiesiogiai studentui [13].

30. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, „pagal vienodo požiūrio principą, įtvirtintą tiek SESV 45 straipsnyje, tiek Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnyje, draudžiama ne tik tiesioginė diskriminacija dėl pilietybės, bet ir visos netiesioginės diskriminacijos formos, kuriomis, pritaikius kitus atskyrimo kriterijus, pasiekiamas toks pat rezultatas“ [14].

31. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis taikoma socialinės apsaugos išmokoms darbuotojo pilietybės valstybėje narėje tiek, kiek šis darbuotojas prarastų šias išmokas dėl darbo kitoje valstybėje narėje [15].

32. Dabar įrodysiu, kad iš minėtos jurisprudencijos matyti, jog nei SESV 45 straipsnis, nei Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis nedraudžia nustatyti tokių nuostatų, kurios yra nagrinėjamos pagrindinėje byloje.

B. Priklausomai nuo faktinių aplinkybių, šioje byloje galimas vienas iš dviejų scenarijų

33. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės nuspręsti, kuris iš toliau nurodytų scenarijų taikytinas pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms: tėvas, (buvęs) darbuotojas migrantas, toliau išlaiko vaiką MCM, todėl nagrinėjama finansinė parama studijoms yra socialinė lengvata tėvui, o tai reiškia, kad ji patenka į SESV 45 straipsnio ir (arba) Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies taikymo sritį (A scenarijus); arba b) tėvas nebeišlaiko MCM, todėl nagrinėjamu atveju netaikytinas nė vienas iš šių dviejų straipsnių (A scenarijus).

[10] Žr. Sprendimo *Giersch* 35 punktą. Šis sprendimas susijęs su 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL 257, 1968, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15). Kadangi šio reglamento 7 straipsnio 2 dalis atitinka Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį, Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl pirmesnės nuostatos išaiškinimo *mutatis mutandis* taikoma aiškinant pastarąją nuostatą.

[11] Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Giersch* 38 punktą. Taip pat žr. 2019 m. liepos 10 d. Sprendimą *Aubriet* (C-410/18, EU:C:2019:582, 25 punktą) (dėl šio sprendimo žr. A. Rigaux *Bourse d'enseignement supérieur*, Europe, Nr. 10, 2019 m. spalio mėn., p. 24, ir J. Ph. Lhernould *Comment établir le degré de rattachement des travailleurs frontaliers à leur Etat de travail*?, RJS, 11/19, p. 770).

[12] Žr. Sprendimo *Giersch* 39 punktą.

[13] Žr. Sprendimo *Giersch* 40 punktą.

[14] 2019 m. liepos 10 d. Sprendimas *Aubriet* (C-410/18, EU:C:2019:582, 26 punktas).

[15] 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimas *Landkreis Südliche Weinstraße* (C-830/18, EU:C:2020:275, 22–24 punktai).

34. Kaip ir Komisija, manau, kad Švedijos teikiama parama studijoms visų pirma yra socialinė lengvata pačiam studentui. Būtent MCM prašo šios paramos ir būtent MCM ją gautų. Į šeimos aplinkybes, kaip antai tėvų pajamas, neatsižvelgiama. Nors šiai bylai taikomas „B scenarijus“, pats studentas MCM *a priori* nepatenka į SESV 45 straipsnio ar Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, kiek tai susiję su prašymu suteikti finansinę paramą atitinkamam studentui. Iš tiesų MCM nėra nei (buvęs) darbuotojas migrantas, nei išvyko dėl kitų priežasčių (ir, atrodo, neketina išvykti) iš valstybės narės, kurioje gimė ir gyveno visą gyvenimą (t. y. iš Ispanijos).

35. Šio reglamento 7 straipsnio 2 dalies formuluotė yra aiški ir skirta „darbuotojams“ (arba buvusiems darbuotojams [16]), o ne „studentams“.

36. Manau, kad Teisingumo Teismas šio straipsnio *ratione personae* taikymo srities neturėtų išplėsti tiek, kad ji apimtų ir aukštojo mokslo studentus.

37. Danijos vyriausybė ir Komisija taip pat remiasi Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu. Šiuo klausimu pakanka pažymėti, kad atitinkamas straipsnis yra susijęs su valstybės narės piliečio, dirbančio arba dirbusio kitos valstybės narės teritorijoje, vaikų priėmimu į šios valstybės „bendrojo mokymo“ studijas, o ne aukštojo mokslo, kaip antai MCM pagrindinėje byloje, studijas. Be to, šis straipsnis nėra šioje byloje pateikto klausimo dalykas.

38. Jei, kita vertus, ši byla bus priskirta „A scenarijui“, finansinė parama studijoms reiškia socialinę lengvatą ir (buvusiam) darbuotojui migrantui (MCM tėvui), tačiau tik tuo atveju, jeigu jis toliau remia savo sūnų [17]. Tik šioje situacijoje dėl finansinės paramos studijoms sumažėja tėvo finansiniai įsipareigojimai.

39. Deja, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą trūksta informacijos, kad būtų galima aiškiai suprasti pagrindinę bylą. Pavyzdžiui, neaišku, ar tėvas, (buvęs) darbuotojas migrantas, toliau išlaiko vaiką MCM, ar ne.

40. Kaip nurodė Komisija, Švedijoje pagal *Föräldrabalken* (1949:381) (Tėvų kodeksas) 7 skyriaus 1 straipsnį tėvų pareiga remti vaiką, kuris yra universiteto studentas, pasibaigia, kai vaikui sukanka 18 metų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė, ar prašymas suteikti finansinę paramą studijoms apėmė laikotarpį, kai MCM buvo jaunesnis nei 18 metų. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat neaišku, ar MCM tėvas dėl kitų priežasčių ir toliau privalo išlaikyti MCM sulaukus 18 metų, pavyzdžiui, dėl Ispanijos teisės, civilinės teisės sutarties arba savanoriško tam tikro dydžio periodinės pagalbos mokėjimo.

41. Kaip pažymėjau šios išvados 34 punkte, jei nagrinėtume „B scenarijų“, tuomet nagrinėjama finansinė parama studijoms nereikštų socialinės lengvatos tėvui ir jai nebūtų taikomas SESV 45 straipsnis arba Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis.

42. Taigi atsakymas į prejudicinį klausimą būtų neigiamas.

[16] Žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimą *Jobcenter Krefeld* (C-181/19, EU:C:2020:794, 45–55 punktai).

[17] Žr. Sprendimo *Giersch* 39 punktą.

43. Vis dėlto, jei tėvas ir toliau remia MCM, vadinasi, nagrinėjama finansinė parama studijoms taip pat yra socialinė lengvata tėvui, pirmiausia būtina nustatyti, ar (buvęs) darbuotojas migrantas patenka tiek į SESV 45 straipsnio, tiek į Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies taikymo sritį. Tai turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis pagrindinėje byloje nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis.

44. Norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad „[n]acionalinės nuostatos, draudžiančios valstybės narės piliečiams išvykti iš savo kilmės valstybės siekiant pasinaudoti teise laisvai judėti ar sulaikančios nuo tokio išvykimo, sudaro šios laisvės kliūtis, net jei yra taikomos neatsižvelgiant į atitinkamo darbuotojo pilietybę“ [18]. Tam, kad priemonė galėtų būti laikoma netiesiogiai diskriminuojančia, „nebūtina, kad ja būtų sudarytos palankesnės sąlygos visiems savo piliečiams arba būtų sudarytos nepalankesnės sąlygos tik kitų valstybių piliečiams, nepaveikiant savo piliečių“ [19].

45. Remiantis ta pačia jurisprudencija, „[i]š tiesų visos SESV ir Reglamento Nr. 492/2011 nuostatos laisvo asmenų judėjimo srityje skirtos valstybių narių piliečių visų rūšių profesinės veiklos vykdymui Sąjungos teritorijoje palengvinti ir jos draudžia priemones, dėl kurių šie piliečiai galėtų patekti į nepalankią padėtį, kai jie kitos valstybės narės teritorijoje nori verstis ekonomine veikla“ [20].

46. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, „valstybių narių piliečiai turi būtent tiesiogiai iš Sutarties išplaukiančią teisę išvykti iš kilmės valstybės narės, atvykti į kitos valstybės narės teritoriją ir joje apsigyventi, siekdami joje vykdyti ekonominę veiklą. Todėl pagal SESV 45 straipsnį draudžiamos visos nacionalinės priemonės, kurios gali kliudyti Sąjungos piliečiams pasinaudoti šiame straipsnyje garantuojama pagrindine laisve“ [21].

47. MCM tėvas iš pradžių persikėlė iš Švedijos į Ispaniją, paskui grįžo į Švediją – abiem atvejais jis tai darė darbo tikslais. Valstybės narės piliečiai gali remtis SESV 45 straipsniu prieš kilmės valstybę dėl priemonių, galinčių šiems piliečiams sukliudyti arba atgrasyti nuo išvykimo iš savo kilmės šalies [22].

48. Priešingai, nei teigia Danijos ir Švedijos vyriausybės, manau, kad tai, jog praėjo daug laiko (daugiau nei aštuoneri metai) nuo tada, kai MCM tėvas pasinaudojo šia teise, iš esmės neturi įtakos tam, ar taikomas šis straipsnis (arba Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis). Darbuotojas migrantas turi turėti galimybę ginti teisę į vienodą požiūrį net ir tuo atveju, kai nustojo vykdyti profesinę veiklą priimančiojoje valstybėje narėje. Iš tiesų Teisingumo Teismas pripažino, kad buvusio darbuotojo migranto statusas gali sukelti pasekmių pasibaigus darbo santykiams [23].

49. Atsakymas į klausimą, ar Švedijos studentams teikiama finansinė parama studijoms užsienyje pagal Finansinės paramos studijoms 3 skyriaus 23 straipsnio pirmą pastraipą gali būti prieinama esant tokiai situacijai, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, priklauso nuo įvairių būsimų ir hipotetinių įvykių: kad darbuotojas ateityje iš tikrųjų susilauks vaikų, kad šie (hipotetiniai) vaikai

[18] 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs* (C-514/12, EU:C:2013:799, 30 punktas).

[19] 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs* (C-514/12, EU:C:2013:799, 31 punktas).

[20] 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs* (C-514/12, EU:C:2013:799, 32 punktas).

[21] 2019 m. spalio 10 d. Sprendimas *Krah* (C-703/17, EU:C:2019:850, 41 punktas).

[22] 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 96 punktas).

[23] 2014 m. birželio 19 d. Sprendimas *Saint Prix* (C-507/12, EU:C:2014:2007, 35 punktas).

nuspręs likti priimančiojoje valstybėje narėje, net jei tėvas grįžtų į Švediją, ir kad jie nebus integruoti į Švedijos visuomenę arba negalės remtis kitomis išskirtinėmis priežastimis, kad galėtų pasinaudoti šia parama.

50. Kaip nurodė Danijos vyriausybė ir Komisija, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija [24], nagrinėjamoje byloje įvykių grandinė yra pernelyg neapibrėžta, o jos galutinis poveikis darbuotojo sprendimui pasinaudoti judėjimo laisve yra pernelyg netiesioginis, kad minėtą nacionalinę nuostatą būtų galima laikyti galinčia trukdyti laisvam darbuotojų judėjimui.

51. Taigi nagrinėjamos nuostatos neturėtų būti laikomos laisvo darbuotojų judėjimo apribojimu [25].

52. Šiuo atžvilgiu šią bylą reikia atskirti nuo bylų *Prinz ir Seeberger* [26], kuriose nagrinėjamos sąlygos galėjo atgrasyti *pačius pareiškėjus šiose bylose* nuo naudojimosi teise laisvai judėti ir gyventi kitoje valstybėje narėje, atsižvelgiant į tai, kad naudojimasis šia laisve galėjo turėti įtakos teisei į švietimo ar mokymo stipendiją, apie kurią kalbama šiose sujungtose bylose. Atvirkščiai, šiuo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinės aplinkybės susijusios ne su asmeniniais finansinės paramos studentams gavėjo veiksmais, o su kito asmens, kuris dar neegzistuoja, t. y. darbuotojo (hipotetinio) vaiko, būsimu elgesiu.

53. Be to, kyla klausimas, ar Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis, kurioje pripažįstama visų darbuotojų migrantų (įskaitant sezoninius ir pasienio darbuotojus; žr. šio reglamento 5 konstatuojamąją dalį [27]) teisė laisvai judėti, taikoma tik darbuotojams migrantams iš kitos valstybės narės, atsižvelgiant į priimančiosios valstybės narės taisykles, ar ja taip pat gali remtis, kaip nagrinėjamu atveju, kilmės valstybės narės pilietis, kuris persikėlė į kitą valstybę narę ir vėliau grįžo į savo kilmės šalį.

54. Ar (buvęs) darbuotojas migrantas ir (arba) jo vaikas, studijuojantis universitete, gali remtis vienodo požiūrio principu pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 dalį *ne* priimančiosios valstybės narės valdžios institucijų *atžvilgiu*, o kaip nagrinėjamu atveju, savo *kilmės valstybės narės* valdžios institucijų *atžvilgiu*?

55. Manau, kad į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai.

56. Kiek man žinoma, Teisingumo Teismas niekada neišplėtė galimybės remtis šiuo straipsniu prieš darbuotojo migranto vaiko (buvusią) kilmės valstybę narę ar jo paties kilmės valstybę narę. Teisingumo Teismas veikiau nuosekliai laikosi nuomonės, kad pagal šį straipsnį *siekiama užtikrinti vienodą požiūrį* į (buvusius) darbuotojus migrantus ir nacionalinius darbuotojus *priimančiojoje valstybėje narėje* [28].

[24] 2019 m. kovo 13 d. Sprendimas *Gemeinsamer Betriebsrat EurothermenResort Bad Schallerbach* (C-437/17, EU:C:2019:193, 40 punktas).

[25] 2000 m. sausio 27 d. Sprendimas *Graf* (C-190/98, EU:C:2000:49, 24 ir 25 punktai) ir 2019 m. kovo 13 d. Sprendimas *Gemeinsamer Betriebsrat EurothermenResort Bad Schallerbach* (C-437/17, EU:C:2019:193, 40 punktas).

[26] 2013 m. liepos 18 d. sprendimas (C-523/11 ir C-585/11, EU:C:2013:524).

[27] „[Visų valstybių narių darbuotojų teisė užsiimti pasirinkta veikla Sąjungoje] turėtų būti vienodai taikoma nuolatiniams, sezoniniams ir pasienio darbuotojams bei tiems, kurie vykdo savo veiklą teikdami paslaugas“.

[28] Žr., pvz., 1985 m. kovo 27 d. Sprendimą *Hoeckx*, (249/83, EU:C:1985:139, 20 punktas) ir 2020 m. spalio 6 d. Sprendimą *Jobcenter Krefeld* (C-181/19, EU:C:2020:794, 72 punktą: „Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje, kuria gali remtis asmenys, turintys šio reglamento 10 straipsniu grindžiamą teisę gyventi šalyje, iš esmės numatyta, <…> kad darbuotojas, valstybės narės pilietis, priimančiojoje valstybėje narėje naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis kaip ir vietiniai darbuotojai taip pat ir tuomet, kai jis yra bedarbis“.

57. Iš tiesų Sąjungos laisvo judėjimo taisyklėmis pirmiausia siekiama užtikrinti apsaugą nuo diskriminacijos, su kuria studentai, (buvusių) darbuotojų migrantų vaikai, gali susidurti *priimančiojoje valstybėje narėje*, o ne apsaugą nuo galimų kliūčių *kilmės valstybėje narėje* tuo atveju, kai pilietis, norėdamas pasinaudoti teise laisvai judėti, nori gauti iš savo valstybės narės finansinę paramą studentams. Šio požiūrio laikomasi ir teisinėje mokslinėje literatūroje [29].

58. Mano aiškinimas atitinka Reglamento Nr. 492/2011, kurio 6 konstatuojamojoje dalyje [30] nurodytos kliūtys, susijusios su darbuotojo šeimos integracijos į priimančiąją šalį sąlygomis, tikslą.

C. Preliminari išvada: nėra jokių laisvo darbuotojų judėjimo apribojimų

59. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nei pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį, nei pagal SESV 45 straipsnį nedraudžiamos tokios nacionalinės nuostatos, kaip nagrinėjamoje byloje, kurias, atsižvelgdamas į faktines bylos aplinkybes, turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinėje byloje.

D. Dėl išsamumo: net jei apribojimas ir būtų taikomas, jis būtų pateisinamas

60. Jei Teisingumo Teismas nesutiktų su tuo, kas išdėstyta pirma, ir prieitų prie išvados, kad šiomis nacionalinėmis nuostatomis ribojamas laisvas darbuotojų judėjimas, toliau paaiškinsiu, kad bet kuriuo atveju toks ribojimas būtų pagrįstas.

61. Pagrindinėje byloje nagrinėjamose nuostatose numatyta, kad, kalbant apie finansinę paramą studentams už studijas užsienyje, pažymėtina, kad studentas, kuris negyvena Švedijoje, gali gauti tokią paramą, jei gali įrodyti *ryšį su Švedijos visuomene* arba jeigu jis *yra iš kitos valstybės narės kilusio darbuotojo migranto, dirbančio Švedijoje, vaikas*. Taigi visiems Švedijos piliečiams, gyvenantiems už Švedijos ribų, taikomas ryšio su Švedijos visuomene reikalavimas, kai jie kreipiasi dėl finansinės paramos studentams už studijas kitoje valstybėje narėje, nepriklausomai nuo to, ar vienas iš tėvų pasinaudojo teise laisvai judėti, ar ne. Manau, kad pagrįstai reikalaujama, jog MCM įrodytų tokį ryšį. Iš tiesų, jei nebūtų reikalaujama ryšio, pareiškėjas atsidurtų palankesnėje padėtyje nei tie studentai, kurių tėvai nepasinaudojo teise laisvai judėti. Tai viršytų tikslą, kurio siekiama laisvo darbuotojų judėjimo taisyklėmis, kuriomis visų pirma norima užtikrinti, kad priimančiojoje valstybėje narėje darbuotojams būtų sudarytos vienodos sąlygos ir kad jie nebūtų atgrasomi persikelti ir įsidarbinti kitoje valstybėje narėje.

62. Kalbant apie tai, ar gyvenamosios vietos reikalavimo nustatymas MCM yra diskriminacija, reikia palyginti nagrinėjamą situaciją su situacija, kai gyvenamosios vietos reikalavimas nėra įvykdytas ir taikoma Sąjungos teisė, t. y. su situacija, kai Švedijos pilietis, neatitinkantis gyvenamosios vietos reikalavimo dėl to, kad persikėlė iš Švedijos į Ispaniją, siekdamas ten dirbti, vėliau nori gauti finansinę paramą, kad galėtų tęsti studijas (priimančiojoje šalyje). Akivaizdu, kad ryšys su Švedijos visuomene reikalingas bet kuriuo atveju. Todėl šiuo atveju nėra tiesioginės diskriminacijos.

[29] D. Martin *Arrêts „Giersch" et „Prinz": les différents statuts de l'étudiant*, Journal de droit européen, 2013 m., p. 273.

[30] „Norint, kad būtų galima pasinaudoti teise į judėjimo laisvę objektyviomis sąlygomis ir ja būtų galima laisvai ir garbingai naudotis, reikia, kad vienodų sąlygų taikymas visais klausimais, susijusiais su apmokamos veiklos vykdymu ir teise į būstą, būtų garantuotas ir faktiškai, ir teisiškai, taip pat, kad būtų pašalintos kliūtys, trukdančios darbuotojų judumui, ypač dėl sąlygų darbuotojo šeimai integruotis į ją priėmusios šalies aplinką".

63. Be to, net jei Teisingumo Teismas nustatytų, kad šiuo atveju egzistuoja netiesioginė diskriminacija (*quod non*), manau, kad reikalavimas turėti ryšį yra pagrįstas, nes juo siekiama teisėto tikslo, jis yra tinkamas ir proporcingas [31].

64. Teisingumo Teismas konstatavo, kad, „kai nacionalinės valdžios institucijos priima nuo Sąjungos teisėje įtvirtinto principo nukrypstančią priemonę, kiekvienu konkrečiu atveju jos turi įrodyti, jog šia priemone gali būti užtikrintas nurodyto tikslo įgyvendinimas ir ji neviršija to, kas būtina jam pasiekti. Pateisinamosios priežastys, kuriomis valstybė narė gali remtis, turi būti papildytos šios valstybės priimtos priemonės tinkamumo ir proporcingumo įvertinimu ir konkrečiais įrodymais, pagrindžiančiais jos argumentus“ [32].

65. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad studentų judumo skatinimas gali būti svarbesnis viešojo intereso motyvas, galintis pateisinti apribojimą, jeigu patvirtinti kriterijai yra tinkami ir proporcingi [33]. Su gyvenamąja vieta susijusiu kriterijumi arba, jei dėl jo atsiranda Sąjungos teisei prieštaraujanti situacija, pakankamo ryšio su Švedijos visuomene reikalavimu siekiama užtikrinti, kad šie studentai po studijų grįžtų į Švediją ir įgytų žinių, kad galiausiai būtų sudarytos palankesnės sąlygos darbo rinkai ir Švedijos ekonomikai [34]. Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad tokio ryšio reikalavimas gali būti pateisinamas, kai juo siekiama užtikrinti aukštą išsilavinimo lygį, palyginti su rezidentais [35].

66. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad valstybės narės gali laisvai nustatyti sąlygas, reglamentuojančias jų piliečių ryšį su šios valstybės narės visuomene, kad būtų suteiktas finansavimas studijoms kitoje valstybėje narėje, t. y. jos gali nustatyti, kad toks finansavimas būtų suteiktas tik pateikus įrodymų, patvirtinančių tikrą ryšį su finansavimą suteikiančia valstybe nare, nors „įrodymas <…> neturėtų būti pernelyg išimtinio pobūdžio, kuriuo būtų nepagrįstai suteikiama pirmenybė veiksniui, nebūtinai atspindinčiam realų ir veiksmingą asmens ir šios valstybės narės ryšį, pašalinant bet kokį kitą tokį ryšį atspindintį veiksnį“ [36]. Su SESV 20 ir 21 straipsniais susijusi jurisprudencija taip pat taikoma byloje dėl laisvo darbuotojų judėjimo, nes apsaugos objektas yra tas pats. Jei MCM situacija patektų į SESV 21 straipsnio taikymo sritį, – o to negaliu nustatyti remdamasis trumpa nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija, – tuomet, siekiant nustatyti, ar ribojamas laisvas asmenų judėjimas, vertinimas, ar priemonė yra pagrįsta, proporcinga ir tinkama, būtų toks pat kaip ir vertinimas pagal SESV 45 straipsnį.

67. Atsižvelgiant į tai, kad teisė į pagrindinėje byloje nagrinėjamą finansinę paramą studentams nėra grindžiama vien minimaliu gyvenimo Švedijoje laikotarpiu, bet gali būti grindžiama ir pakankamu ryšiu su Švedijos visuomene, Švedijos teisės aktai atitinka Teisingumo Teismo jurisprudenciją. Manau, kad šie teisės aktai suteikia Teisingumo Teismo jurisprudencijoje reikalaujamo lankstumo vertinant studento ryšio su pagalbą teikiančios valstybės narės visuomene laipsnį, todėl gali būti laikomi pagrįstais, proporcingais ir tinkamais (pagal šios išvados 65 ir 66 punktuose nurodytą jurisprudenciją).

[31] 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken* (C-514/12, EU:C:2013:799, 36 punktas).

[32] 2012 m. birželio 14 d. Sprendimas *Komisija / Nyderlandai* (C-542/09, EU:C:2012:346, 81 punktas). Taip pat žr. šio sprendimo 82 punktą.

[33] Žr. Sprendimo *Giersch* 53–56 punktus.

[34] Dėl panašių argumentų žr. Sprendimo *Giersch* 67 ir 68 punktus.

[35] Žr. 2016 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Bragança Linares Verruga ir kt.* (C-238/15, EU:C:2016:949, 46 punktas).

[36] 2013 m. liepos 18 d. Sprendimas *Prinz ir Seeberger* (C-523/11 ir C-585/11, EU:C:2013:524, 37 ir 38 punktai) ir 2013 m. spalio 24 d. Sprendimas *Thiele Meneses* (C-220/12, EU:C:2013:683, 36 punktas).

68. Iš tiesų, kiek nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą daroma nuoroda į esamą Teisingumo Teismo jurisprudenciją [37], ginčijami teisės aktai grindžiami panašiais tikslais, nes tiek studentų integracija, tiek siekis įsitikinti ryšio buvimu gali būti laikomi viešojo intereso tikslais [38].

69. Teisingumo Teismas jau pripažino, kad valstybė narė gali nustatyti, jog finansavimo skyrimas priklauso nuo tam tikro integracijos į valstybės visuomenę laipsnio įrodymo, kad tokios paramos skyrimas studentams iš kitų valstybių narių netaptų nepagrįsta našta, galinčia paveikti bendrą valstybės mokamos paramos sumą [39]. Be to, šiuose sprendimuose Teisingumo Teismas nurodė, kad iš esmės panašiais argumentais galima remtis ir dėl valstybės narės teikiamos paramos studentams, norintiems studijuoti kitose valstybėse narėse.

70. Sutinku su Danijos vyriausybe, kad šitaip ryšys su Švedijos visuomene atspindi pagrįstą dviejų priešingų interesų, t. y. viena vertus, darbuotojų intereso laisvai judėti ir studentų judumo Europos Sąjungoje tikslo, ir, kita vertus, valstybių narių numatytų finansinės paramos studijoms sistemų intereso, pusiausvyrą.

71. Nepaisant to, kad taikytinose Švedijos nuostatose nėra aiškiai nurodytas studento integracijos į Švedijos visuomenę kriterijus, šioms nuostatoms taikytina teismų praktika šį veiksnį priskiria prie aplinkybių, kurios gali būti ypatingi pagrindai, pateisinantys finansavimo studijoms skyrimą.

72. Nors todėl atrodo, kad į Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytus socialinės integracijos į Švedijos visuomenę vertinimo reikalavimus *prima facie* reikia atsižvelgti šioje byloje, vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į faktines aplinkybes, turi nustatyti, ar šie kriterijai MCM atveju buvo tinkamai pritaikyti.

73. Kaip ir Komisija, manau, kad iš sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos nėra aiškiai matyti, jog Švedijos Karalystė yra MCM interesų centras.

74. Pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį MCM, kaip (buvusio) darbuotojo migranto vaikas, turi teisę gauti Ispanijos paramą švietimui tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir Ispanijos piliečiai, nes teisė į finansavimą pagal šį straipsnį nepriklauso nuo to, ar tėvas ir toliau yra atsakingas už MCM išlaikymą, ar ne [40].

75. Nors gali būti, kad Ispanijos parama studijoms gali būti mažiau palanki nei Švedijos parama, Sąjungos teise negalima suteikti darbuotojui garantijų, kad persikėlimas į kitą valstybę narę bus socialiniu požiūriu bus neutralus jam ar jo šeimai.

76. Iš tiesų darbuotojas, besinaudojantis teise laisvai judėti, negali tikėtis neutralumo socialiniais klausimais, nes persikėlimas į kitą valstybę narę gali būti daugiau ar mažiau naudingas arba nenaudingas. Pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį daugiausia užtikrinama, kad (buvusiems) darbuotojams migrantams būtų taikomos tokios pat sąlygos, kaip ir priimančiosios valstybės narės darbuotojams [41].

[37] Daroma nuoroda į 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *Prinz ir Seeberger* (C-523/11 ir C-585/11, EU:C:2013:524).

[38] 2013 m. liepos 18 d. Sprendimas *Prinz ir Seeberger* (C-523/11 ir C-585/11, EU:C:2013:524, 34 punktas).

[39] 2013 m. liepos 18 d. Sprendimas *Prinz ir Seeberger* (C-523/11 ir C-585/11, EU:C:2013:524, 36 punktas) ir 2013 m. spalio 24 d. Sprendimas *Thiele Meneses* (C-220/12, EU:C:2013:683, 35 punktas).

[40] 1989 m. kovo 15 d. Sprendimas *Echternach ir Moritz* (389/87 ir 390/87, EU:C:1989:130) ir 1995 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Gaal* (C-7/94, EU:C:1995:118).

[41] 2017 m. liepos 18 d. Sprendimas *Erzberger* (C-566/15, EU:C:2017:562, 33 ir 34 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

V. Išvada

77. Siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Överklagandenämnden för studiestöd* (Nacionalinė apeliacinė taryba pagalbos studentams klausimais, Švedija) pateiktą prejudicinį klausimą:

Nei SESV 45 straipsnis, nei 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje 7 straipsnio 2 dalis nedraudžia valstybei narei (kilmės šaliai) nustatyti reikalavimą, kad (buvusio) darbuotojo migranto vaikas, kai grįžta į kilmės šalį, turėtų su ja ryšį, kad galėtų gauti finansinę paramą kaip studentas studijuoti užsienyje kitoje Sąjungos valstybėje narėje, kurioje anksčiau dirbo vaiko tėvas (priimančioji šalis), esant tokiai situacijai:

i) kai tas vaikas niekada negyveno kilmės šalyje, tačiau nuo gimimo gyvena priimančiojoje šalyje; ir

ii) kai kilmės šalis savo kitiems piliečiams, neatitinkantiems gyvenamosios vietos sąlygos ir prašantiems finansinės paramos studentams, kad galėtų studijuoti kitoje Sąjungos valstybėje narėje, taiko tą patį ryšio su kilmės šalimi reikalavimą.